

Research on Educational Sport

Journal homepage: <https://res.ssrc.ac.ir>

Original Article

A Model of Factors Influencing Students' Selection of Sports Disciplines with an Emphasis on Family Contexts

Ahmad Mahmoudi¹ , Ali Abolhoseini² , Reza Aminzadeh^{3*} , Tamkin Alkim⁴

1. Department of Sport Management, Faculty of Sports Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran
2. Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
3. Department of Physical Education and Sport Sciences, Faculty of Humanities, Imam Reza International University, Mashhad, Iran. (Corresponding Author)
4. Department of Sport Management, Faculty of Sports Sciences and Health, Imam Reza International University of Mashhad, Mashhad, Iran

Received: 27/06/2025, **Accepted:** 04/10/2025, **Published:** 22/06/2025

*Corresponding Author: Reza Aminzadeh, Email: r.aminzadeh@imamreza.ac.ir.

How to Cite: Mahmoudi, A., Abolhoseini, A., Amin Zadeh, R. and Alkim, T. (2026). A Model of Factors Influencing Students' Selection of Sports Disciplines with an Emphasis on Family Contexts. Research on Educational Sport, 14(43), 72-92. [In Persian]. <https://doi.org/10.22089/res.2025.16945.2530>.

Extended Abstract

Background and Purpose

Children are the primary foundation of sustainable human development; therefore, their physical health represents a strategic resource for shaping a nation's future. Physical fitness in childhood has long been recognized as a global health priority, with sports and physical activity playing crucial roles in promoting well-being. The development of physical education and sports serves as a basis for cultivating a healthy population and is an integral part of national development programs. However, despite existing infrastructure and policies, the lack of coordination among stakeholders and the absence of a comprehensive framework have limited the effective identification and nurturing of young talents. An ideal approach involves establishing an evidence-based, coordinated model that integrates the roles of families, schools, and policymakers. In leading countries such as Finland, Canada, and Australia, multi-level models of youth sport development—emphasizing collaboration among these sectors—have proven highly effective. Accordingly, this study seeks to identify the key factors influencing students' selection of sports disciplines, with a focus on family-related determinants.

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Methods

The present study adopts an interpretivist philosophical stance and an inductive approach, conducted as a cross-sectional qualitative inquiry using the grounded theory method. This approach was chosen because existing theories do not sufficiently explain the studied phenomenon, and the aim was to generate a theory grounded in empirical data. Data were collected through in-depth semi-structured interviews with 20 purposively selected participants, including experts in youth and educational sports, university professors of sport management, policymakers, coaches, and teachers. Interviews continued until theoretical saturation was achieved. Each interview lasted approximately 65 minutes, comprising 12 face-to-face and 8 online sessions. The interviews were transcribed and analyzed systematically through open, axial, and selective coding. To enhance credibility and confirmability, multiple analysts and participant feedback were employed, and all analytical steps were fully documented to ensure research traceability. Demographic information of participants was also reported. The reliability of the coding process was tested using a test–retest approach, in which four randomly selected interviews were coded twice by the researcher with a 30-day interval. Among 82 total codes, there were 30 agreements and 18 disagreements, resulting in a test–retest reliability coefficient of 0.73. Since this value exceeds the accepted threshold of 0.60, the coding process was considered reliable and consistent.

Results

Based on the findings summarized in Table 3, a total of 87 open codes, 9 axial codes, and 3 selective codes—representing intrapersonal factors, interpersonal factors, and macro-level factors—were identified as causal conditions influencing students' selection of sports disciplines, with particular emphasis on family-related contexts. A total of 51 open codes, 6 axial codes, and 3 selective codes—including individual contexts, educational contexts, and macro environments—were categorized as contextual conditions shaping students' sport selection processes. Similarly, 51 open codes, 9 axial codes, and 3 selective codes—covering growth and development elements, educational barriers, and restrictive factors—emerged as intervening conditions affecting students' decisions regarding sport participation and specialization. A total of 21 open codes, 6 axial codes, and 3 selective codes—namely family-personal strategies, macro-level strategies, and sport-specific strategies—were identified as strategic responses influencing students' choice of sports. Finally, 41 open codes, 7 axial codes, and 3 selective codes—including student sport flourishing, sport growth, and enhancement of talent identification systems—were recognized as outcomes of the sport selection process among students, highlighting the broader educational and developmental impact. Overall, the grounded theory analysis led to the identification of 251 concepts, 37 subcategories, and 15 main categories, which collectively form the paradigmatic model of family-related factors affecting the selection of sports disciplines among elementary school students. This model illustrates the dynamic interplay between individual characteristics, family and educational environments, and macro-level structures such as institutional policies and national sport development strategies. It also underscores the critical role of family strategies and educational support systems in facilitating children's engagement and progression in sports. The findings provide a conceptual foundation for designing evidence-based policies aimed at improving talent identification, enhancing family involvement, and strengthening the structure of school-based sports development in Iran.

Conclusion

Based on the findings, it can be concluded that identifying the family-related factors influencing elementary students' choice of sports disciplines highlights the crucial role and support of parents and family members in recognizing their children's athletic talents and guiding them toward preferred sports. This, in turn, can contribute to the development of skilled athletes at higher ages and, ultimately, to the growth and advancement of the national sports industry.

Keywords: Family Contexts, Sports Field, Educational Sports, Students, School, Educational Obstacles

Article Message

The central message of this study for stakeholders is that family context plays a decisive and multifaceted role in shaping children's sport participation and specialization. Effective talent identification and long-term sport development require integrated collaboration among families, schools, and policymakers, supported by evidence-based frameworks. By aligning educational, familial, and institutional efforts, stakeholders can create nurturing environments that enhance motivation, access, and continuity in youth sports. Ultimately, the study highlights that empowering families and improving systemic coordination are essential strategies for developing sustainable, inclusive, and successful school sport programs in Iran.

Ethical Considerations

All ethical principles were observed, including obtaining informed consent from participants, ensuring confidentiality and anonymity of data, and using the collected information solely for academic research purposes.

Authors' Contributions

All authors contributed equally to the conception, design, data collection, analysis, and writing of the manuscript.

Conflict of Interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors would like to express their sincere gratitude to all individuals who supported and assisted them throughout the completion of this research.

Research on Educational Sport

Journal homepage: <https://res.ssrc.ac.ir>

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

ارائه الگوی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی

احمد محمودی^۱، علی ابوالحسینی^۲، رضا امین زاده^{۳*}، تمکین الکیم^۴

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۲. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بین المللی امام رضا، مشهد، ایران (نویسنده مسئول)

۴. گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه بین المللی امام رضا، مشهد، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۰۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۱۲، تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

*نویسنده مسئول: رضا امین زاده، ایمیل: r.aminzadeh@imamreza.ac.ir. Email:

How to Cite: Mahmoudi, A., Abolhoseini, A., Amin Zadeh, R. and Alkim, T. (2026). A Model of Factors Influencing Students' Selection of Sports Disciplines with an Emphasis on Family Contexts. Research on Educational Sport, 14(43), 72-92. [In Persian]. <https://doi.org/10.22089/res.2025.16945.2530>.

چکیده

این پژوهش کیفی، با هدف ارائه الگوی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی و با استفاده از نظریه داده‌بنیاد مبتنی بر رویکرد استراوس-کوربین انجام شد. شرکت‌کنندگان در پژوهش، صاحب‌نظران ورزش تربیتی و دانش‌آموزی شامل اساتید مدیریت ورزشی، مدیران و مسئولان سازمان‌های ورزشی (ورزش دانش‌آموزی، فدراسیون‌های مرتبط و آموزش و پرورش) و مربیان و معلمان بودند که ۲۰ نفر از این افراد به روش نمونه‌گیری هدفمند تا رسیدن به اشباع نظری در مصاحبه‌ها شرکت کردند. برای تحلیل داده‌ها از سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شد. مجموعه‌ای از مضامین اولیه طی فرایند کدگذاری باز گردآوری و از درون آن‌ها مقوله‌هایی استخراج شد. در مرحله کدگذاری محوری، پیوند میان مقوله‌ها ذیل عناوین شرایط علی (عوامل درون فردی، عوامل برون فردی و عوامل کلان)، عوامل زمینه‌ای (بسترهای فردی، بسترهای آموزشی و زمینه‌های کلان)، شرایط مداخله‌گر (عناصر رشد و توسعه، موانع آموزشی و عناصر محدودکننده)، راهبردها (راهبردهای خانوادگی-شخصی، راهبردهای کلان و راهبردهای ورزشی) و برای پیامدها (شکوفایی ورزش دانش‌آموزی، رشد ورزش دانش‌آموزی و بهبود و تقویت سیستم استعدادیابی) در قالب پارادایم کدگذاری تعیین شدند. با توجه به یافته‌ها می‌توان گفت که با شناسایی زمینه‌های خانوادگی مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی در دانش‌آموزان مقطع دبستان، می‌توان به اهمیت نقش و حمایت والدین و اعضای خانواده در راستای شناسایی استعدادهای ورزشی فرزندان خود و هدایت آنان به سوی رشته ورزشی موردعلاقه‌شان کمک کرد. این امر می‌تواند منجر به پرورش ورزشکارانی ماهر در سنین بالاتر و درنهایت، رشد و توسعه صنعت ورزش کشور شود.

واژگان کلیدی: زمینه‌های خانوادگی، رشته ورزشی، ورزش تربیتی، دانش‌آموزان، مدرسه، موانع آموزشی.

مقدمه

کودکان^۱ تضمین کننده اصلی توسعه پایدار بشر هستند؛ بنابراین سلامت فیزیکی آن‌ها به عنوان منبعی مهم برای ساخت و ساز آینده یک کشور، موضوعی استراتژیک بوده که به طور مستقیم با آینده و سرنوشت آن کشور مرتبط است (لیو و همکاران، ۲۰۲۱، ۲۱). آمادگی جسمانی کودکان همیشه به عنوان موضوع سلامتی و تندرستی، مدنظر جهانیان بوده است. یکی از موارد بسیار مهم و تأثیرگذار بر سلامت کودکان، ورزش و فعالیت بدنی است. توسعه تربیت بدنی و ورزش، زمینه ساز تأمین و تربیت نیروی انسانی سالم است و بخشی از برنامه های توسعه ملی به شمار می آید؛ از این رو ورود ورزش به برنامه های توسعه کشور، مستلزم رعایت همه جوانب، آثار و کارکردهای این پدیده مهم است (قنبری و همکاران، ۲۰۲۰، ۱۷۸).

ساختار توسعه ورزش در ایران، مانند اکثر ساختارهای مطرح دیگر، به صورت هرم است و از چهار حوزه اصلی ورزش تربیتی^۲ (مدارس و دانشگاه) در قاعده، پس از آن به ترتیب ورزش همگانی^۳ (فعالیت جسمانی بدون محدودیت برای همه)، ورزش قهرمانی^۴ (ورزش مدال آور ملی) و در نهایت ورزش حرفه ای^۵ (درآمدزایی باشگاه ها و ورزشکاران) تشکیل شده است؛ لذا از جمله منظرهای مهم ورزش در کشور ایران، ورزش تربیتی است (متقی شهری و همکاران، ۲۰۱۹، ۲۱). در این راستا، فرایند توسعه ورزش، از ورزش تربیتی آغاز می شود و برای حرکت افقی در مسیر هرم، توسعه طبقه زیرین ضروری است (کشکر و سلیمانی، ۲۰۱۲، ۱۰۲). ورزش تربیتی، برنامه ورزشی است که در واحدهای آموزش رسمی شامل مدارس، دانشگاه ها و سایر مؤسسات آموزش عالی کشور انجام می شود (مرکز آمار ایران، ۲۰۱۷، ۳۱). در سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش ایران که در سال ۱۳۸۴ تدوین شد، ورزش تربیتی این گونه تعریف شده است: «ورزشی است که از طریق آن فرد در قالب خانواده و نهادهای رسمی آموزشی، به صورت آگاهانه در دوره های خاص، مهارت های ورزشی را فرامی گیرد؛ به گونه ای که بتوان به نقش و ارزش فرایند در سلامت جسمی و روحی و موفقیت در زندگی نیز پی برد» (سازمان تربیت بدنی، ۲۰۰۵).

این تعریف به خوبی نشان می دهد که ورزش تربیتی صرفاً در بستر مدرسه و دانشگاه شکل نمی گیرد، بلکه خانواده نیز به عنوان نخستین نهاد تربیتی، نقش تعیین کننده ای در شکل گیری و استمرار آن دارد؛ به بیان دیگر، مدارس و دانشگاه ها ساختار اصلی ورزش تربیتی را تشکیل می دهند، اما کارآمدی این ساختار بدون پشتیبانی خانواده ها ناقص خواهد بود. پژوهش ها نیز تأیید می کنند که موفقیت ورزش تربیتی در گرو همکاری میان نهاد آموزش رسمی و خانواده ها است (راسخ و همکاران، ۲۰۱۸، ۱۸). فرایند ورزش تربیتی بر دو بخش آموزش و فوق برنامه است: الف) درس تربیت بدنی که شامل اجرای برنامه های آموزشی، ارزشیابی، نظارت، اصلاح و بهبود مستمر است؛ ب) خارج از ساعات درس آموزشی که شامل فعالیت های فوق برنامه، اجرای مسابقات، استعدادیابی، ارزیابی توسعه ورزش تربیتی و اصلاح و بهبود مستمر است (شکری، ۲۰۱۰، ۱۲)؛ بنابراین تمرکز ورزش تربیتی باید بر چگونگی برطرف کردن تمامی موانع موجود در امر ورزش برای دانش آموزان و دانشجو یان باشد (راتن و جونز^۶، ۲۰۱۸، ۴۳۹).

-
1. Children
 2. Educational Sport
 3. Sports for All
 4. Championship Sport
 5. Professional Sport
 6. Ratten & Jones

بر این اساس، یکی از مهم‌ترین بخش‌های ورزش تربیتی، همان ورزش در مدارس یا ورزش دانش‌آموزی^۱ است. در عصر کنونی، جوامع نیازمند افراد مستعد در همه زمینه‌ها بوده و ضروری است که دیدگاه‌های خود را نسبت به مدارس از نظر کارآمدی تغییر دهند (جورجیا و ایوانوا^۲، ۲۰۲۰، ۴۸). در این میان، همکاری خانواده‌ها با مدارس، نقشی کلیدی در رشد دانش‌آموزان به‌ویژه دانش‌آموزان دارای استعداد ورزشی دارد. شکی نیست که تأثیر خانواده‌ها در همکاری با مدرسه، موفقیت و استمرار فعالیت ورزشی دانش‌آموزان را تضمین می‌کند؛ بر این اساس، خانواده را می‌توان واحدی دانست که در رشد ورزشکاران و پیشرفت آن‌ها نقشی بنیادین ایفا می‌کند. علاوه بر خانواده، نظام آموزشی یعنی مدرسه نیز می‌تواند در توسعه استعدادهای ورزشی مؤثر باشد (ناصری پلنگرد و همکاران، ۲۰۲۱، ۸۰). بدون تردید، معلمان به‌عنوان مهم‌ترین سرمایه‌های مدرسه، نقشی اساسی در بهبود فعالیت‌های آموزشی و پرورشی ایفا می‌کنند؛ از این‌رو ضروری است که به نقش مهم معلمان در ارزیابی کودکان دارای استعداد، به‌ویژه در زمینه رشد توانمندی‌های جسمی و کارگیری احتمالی و آماده‌سازی افراد دارای استعداد اشاره شود (پنخوس و کولین^۳، ۲۰۱۳، ۳۷۵).

والدین از طرق مختلفی بر سبک زندگی مرتبط با ورزش فرزندان خود تأثیر می‌گذارند (دورچ^۴ و همکاران، ۲۰۲۱، ۵۳۶). این تأثیرات به‌ویژه از طریق الگو بودن والدین (اسمول^۵ و همکاران، ۲۰۱۱، ۹۰)، معرفی ورزش به فرزندان خود (مک‌فیل و کرک^۶، ۲۰۰۶، ۶۳؛ ویلر^۷، ۲۰۱۲، ۵۹)، تشویق آن‌ها به شرکت در فعالیت‌های ورزشی (اسمولت^۸، ۲۰۱۲، ۱۸۵)، تأمین حمل‌ونقل و تجهیزات موردنیاز (بل و ویلر^۹، ۲۰۱۸، ۱۲) و فعالیت‌های مشترک مانند تورهای پیاده‌روی یا تبدیل ورزش به موضوع گفتگو در خانواده، آشکار می‌شود (اسمته و استرنبدو^{۱۰}، ۲۰۱۸، ۴۲).

با توجه به ویژگی‌های شناختی کودکان، آن‌ها کمتر از بزرگسالان قادر به تکیه بر تجربه مستقیم خود هستند و بیشتر باید به اطرافیان و والدین اعتماد کنند. مطالعات نشان می‌دهند که رفتارها و تمایلات فرزندپروری، ساختار خانواده و سطح فرهنگی والدین، به طور درخور توجهی بر تربیت و هدایت ورزشی کودکان تأثیر می‌گذارند (چن و یو^{۱۱}، ۲۰۲۰، ۶۱). به‌علاوه، ارزش‌ها و نگرش‌های والدین به ورزش بر رفتار ورزشی کودکان اثرگذار است؛ به طوری که کودکان دارای خانواده‌های حمایتگر، مشارکت و عملکرد ورزشی بهتری نسبت به کودکان بدون حمایت خانواده نشان می‌دهند (دونگ^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۸، ۱۲۹۸؛ تمپریو و همکاران، ۲۰۱۷، ۱۲۳). در این میان، والدین نقش کلیدی در شکل‌گیری رفتار ورزشی کودکان در اوایل دوران کودکی دارند؛ در حالی که همسالان بیشتر بر رفتار نوجوانان تأثیرگذار هستند (فو و لی^{۱۳}، ۲۰۰۴؛

-
1. Student Sports
 2. Georgieva & Ivanova
 3. Pankhurst & Collins
 4. Dorsch
 5. Smoll
 6. McPhail & Kirk
 7. Wheeler
 8. Smollett
 9. Bell & Wheeler
 10. Smet & Strandbo
 11. Chen & Yu
 12. Dong
 13. Fu & Li

براون و لارسون^۱، ۲۰۰۹). براساس این شواهد، حمایت خانواده احتمال مشارکت در فعالیتهای ورزشی و باور به تواناییهای ورزشی را افزایش می‌دهد (بست، ۲۰۱۲، ۱۰).

در مرحله استعدادیابی و پرورش استعدادهای ورزشی، مشکل اصلی مدیریت و هماهنگی میان نهادهای مختلف است (بریمر^۲، ۲۰۱۲، ۲۳۵). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که کودکان در ابتدا تحت تأثیر خانواده‌هایی قرار می‌گیرند که خود در ورزش مشارکت دارند و این تأثیر به میزان ارزش‌گذاری خانواده به ورزش و نقش آن در زندگی بستگی دارد. همچنین همکاری خانواده و مدرسه، امکان شناسایی صحیح استعدادها و نظارت مستمر بر پرورش آنها را فراهم می‌کند (اسلجانا^۳ و همکاران، ۲۰۱۲). با وجود پتانسیل انسانی غنی در ایران و استعدادهای ورزشی درخورتوجه (مکاری ساعی و همکاران، ۲۰۲۱، ۴۱)، بسیاری از مشکلات مربوط به ضعف مدیریت، نبود هماهنگی میان سازمان‌های اجرایی و اجرانشدن الگویی جامع است که هم به رشته‌های ورزشی توجه داشته باشد و هم زمینه‌های خانوادگی را در نظر بگیرد (اسدی و همکاران، ۲۰۱۷، ۴۹؛ بنار، ۲۰۱۵، ۸۸).

تربیت و پرورش ورزشکار در ایران، هم‌اکنون توسط مجموعه‌ای از ذی‌نفعان کلیدی انجام می‌شود؛ ازجمله نهادهای سیاست‌گذار و اجرایی مانند وزارت ورزش و جوانان، وزارت آموزش و پرورش، فدراسیون‌ها و انجمن‌های ورزشی، باشگاه‌های ورزشی و هیئت‌های استانی و همچنین سازمان ورزش بسیج؛ با این حال، خانواده نیز به‌عنوان نهاد اصلی تربیتی و تأثیرگذار بر رفتار ورزشی کودکان و نوجوانان، نقش کلیدی در فرایند شناسایی و پرورش استعدادها دارد و مداخلات آن باید به طور سیستماتیک شناسایی و لحاظ شود تا هم‌افزایی مؤثری میان محیط مدرسه، ورزشگاه و خانواده شکل بگیرد.

با وجود تعداد درخورتوجه مطالعات در حوزه تأثیر خانواده بر رفتار ورزشی نسل آینده، اکثر پژوهش‌ها به بررسی تأثیر سرمایه اقتصادی و اجتماعی خانواده بر رفتار ورزشی یا شاخص‌هایی مانند شاخص توده بدن محدود شده‌اند (استندبو و همکاران، ۲۰۲۰، ۹۳۳؛ لیان و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین بیشتر این مطالعات به صورت کمی و با اندازه‌گیری متغیرهای منفرد انجام شده‌اند و پژوهشی کیفی که به دنبال شناخت یک الگوی جامع درخصوص عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی باشد، در ایران یافت نشد.

وضعیت کنونی نشان می‌دهد که زیرساخت‌های ورزشی و سیاست‌گذاری رسمی وجود دارد، اما فقدان هماهنگی میان ذی‌نفعان و نبود الگویی جامع، باعث ناکارآمدی در شناسایی و پرورش استعدادها شده است. وضعیت مطلوب، ایجاد چارچوبی هماهنگ و مبتنی بر شواهد علمی است که ضمن توجه به ورزش تربیتی و پرورش استعدادهای ورزشی، نقش خانواده، مدرسه و سیاست‌گذاران را در تعامل با یکدیگر لحاظ کند. در کشورهای پیشرو در ورزش تربیتی مانند فنلاند، کانادا و استرالیا، مدل‌های جامع و چندسطحی توسعه ورزش دانش‌آموزی با تأکید بر همکاری میان خانواده، مدرسه و نهادهای ورزشی، به اثربخشی بیشتر منجر شده است (اسمیت و همکاران، ۲۰۲۱؛ جانسون و لی، ۲۰۲۰)؛ بنابراین با توجه به خلأ پژوهشی و ضرورت ایجاد چارچوب جامع برای شناسایی و پرورش استعدادها در ایران، سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی، چیستند؟

روش پژوهش

1. Brown & Larson
2. Bremer
3. Sladjana

پژوهش حاضر از لحاظ فلسفه پژوهش، از نوع تفسیرگرایانه و از نظر رویکرد، استقرایی است که به صورت مقطعی انجام شد. هدف پژوهش، کاربردی و ماهیت آن کیفی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد (گراندد تئوری) است (استراوس و کوربین، ۱۹۹۸). این رویکرد برای زمانی مناسب است که نیاز به ارائه نظریه یا تبیین کلی یک فرایند وجود دارد و نظریه‌های موجود، پاسخگوی مسئله مطالعه شده نیستند. در گراندد تئوری، داده‌های کیفی نظیر مصاحبه‌ها، به صورت نظام‌مند تحلیل می‌شوند تا یک نظریه براساس داده‌ها شکل بگیرد (دانایی‌فرد و امامی، ۲۰۰۷).

شرکت‌کنندگان در پژوهش، صاحب‌نظران ورزش تربیتی و دانش‌آموزی، اساتید مدیریت ورزشی با سابقه انتشار آثار مرتبط، مدیران و مسئولان سازمان‌های ورزشی، مربیان و معلمان بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، ۲۰ نفر از این افراد به‌عنوان نخبگان و مصاحبه‌شوندگان پژوهش انتخاب شدند که مصاحبه‌ها تا رسیدن به حد اشباع نظری ادامه یافت. فرایند گردآوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته انجام شد که در آن سؤالات از قبل مشخص بود و پاسخ‌ها به صورت آزاد ارائه می‌شد (دالور، ۲۰۰۴). هر مصاحبه، به طور متوسط ۶۵ دقیقه طول کشید و شامل دوازده مصاحبه حضوری و هشت مصاحبه مجازی بود. پس از تبدیل مصاحبه‌ها به متن، طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی، تجزیه و تحلیل شدند (کرزول و کلارک، ۲۰۰۶).

برای افزایش مقبولیت و تأییدپذیری، از تحلیلگران متعدد و بازخورد مشارکت‌کنندگان استفاده شد و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آن‌ها گزارش شد. داده‌ها و مراحل تحلیل، به طور کامل مستندسازی شد تا مسیر تحقیق برای سایر محققان قابل پیگیری باشد (پیتنی و پارکر، ۲۰۰۹؛ طباطبایی و همکاران، ۲۰۱۳). همچنین در پژوهش حاضر از پایایی بازآزمون^۱ برای محاسبه پایایی مصاحبه‌ها استفاده شد. روش محاسبه پایایی بین کدگذاری‌های انجام‌گرفته توسط پژوهشگر، به ترتیب زیر است:

$$2 \times \text{تعداد توافقات} = \frac{\text{درصد پایایی آزمون}}{\text{تعداد کل کدها}}$$

از بین مصاحبه‌های انجام‌گرفته، به صورت تصادفی، چهار مصاحبه انتخاب شد و هرکدام از آن‌ها دو بار در فاصله زمانی سی‌روزه (یک ماه) توسط پژوهشگر کدگذاری شدند. در این رابطه، استملر (۲۰۰۱) میزان پایایی بیشتر از ۰/۶۰ را مورد تأیید و قابل قبول بیان کرد. نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول (۱) آمده است. همان طور که در این جدول مشاهده می‌شود، تعداد کل کدها در دو فاصله زمانی سی‌روزه برابر با ۸۲، تعداد کل توافقات بین کدها در این دو زمان برابر با ۳۰ و تعداد کل عدم توافقات در این دو زمان برابر با ۱۸ بود؛ لذا پایایی بازآزمون مصاحبه‌های انجام‌گرفته در این پژوهش با استفاده از فرمول ذکرشده، برابر با ۷۳ درصد به دست آمد. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید و قابل قبول است.

جدول ۱- نتایج پایایی

Table 1- Reliability results

ردیف	کد شرکت‌کننده	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد پایایی بازآزمون
		Total number of	Number of	Number of	Percentage of test-retest

1. Test-retest

Raw	Participants' code	codes	agreements	disagreements	retest reliability
1	P4	17	7	3	82
2	P7	14	5	2	71
3	P13	21	7	6	66
4	P18	30	11	7	73
	کل	82	30	18	73
	Total				

نتایج

در ابتدای این بخش، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان ارائه شده است (جدول ۲).

جدول ۲- اطلاعات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان

Table 2- Demographic information of the participants

ردیف	سمت	مدرک تحصیلی	جنسیت	سن	سابقه اجرایی	سابقه پژوهش
Raw	Position	Education	Gender	Age	Executive Experience	Research Experience
1	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مرد	46	-	15
2	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مرد	42	-	12
3	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مرد	50	-	20
4	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مرد	60	-	28
5	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مرد	39	-	9
6	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مرد	48	-	16
7	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	زن	43	-	10
8	عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری	زن	46	-	15
9	وزارت آموزش و پرورش	دکتری	مرد	50	29	-
10	وزارت آموزش و پرورش	کارشناس ارشد	زن	34	14	-
11	وزارت آموزش و پرورش	کارشناسی	زن	35	12	-
12	مدیر فدراسیون	دکتری	مرد	62	31	-
13	مدیر فدراسیون	کارشناس ارشد	زن	43	13	-
14	معلم تربیت بدنی	دکتری	مرد	43	20	-
15	معلم تربیت بدنی	دکتری	مرد	39	17	-
16	معلم تربیت بدنی	کارشناس ارشد	زن	32	11	-
17	معلم تربیت بدنی	کارشناسی	زن	51	30	-
18	وزارت ورزش و جوانان	کارشناس ارشد	مرد	54	29	-
19	مربی	دکتری	مرد	36	16	-
20	مربی	کارشناسی	زن	40	22	-

در ادامه، از تجزیه و تحلیل ۴۷۸ کد باز به دست آمده از مصاحبه‌ها و پس از حذف یا ادغام کدهای تکراری یا مشابه، ۲۵۱ کد باز منحصربه‌فرد باقی ماند. در نهایت، برای شرایط علی (۸۷ کد باز و ۹ کد محوری)، برای عوامل مداخله‌گر (۵۱ کد باز و ۹ کد محوری)، برای شرایط زمینه‌ای (۵۱ کد باز و ۶ کد محوری)، برای راهبردها (۲۱ کد باز و ۶ کد محوری) و برای پیامدها (۴۱ کد باز و ۷ کد محوری) به دست آمد. براساس نتایج ذکر شده در جدول (۳) می‌توان گفت، در مجموع ۸۷ کد باز، ۹ کد

محوری و ۳ کد انتخابی (شامل عوامل درون فردی، عوامل برون فردی و عوامل کلان) به عنوان شرایط علی مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش آموزان با تأکید بر زمینه های خانوادگی شناسایی شدند.

جدول ۳- کدگذاری شرایط علی مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش آموزان با تأکید بر زمینه های خانوادگی

Table 3- Coding of causal conditions affecting students' choice of sports field with emphasis on family contexts

مقولات اصلی (انتخابی) Main categories (selective)	مقولات فرعی (محوری) Subcategories (axial)	کدهای باز Open codes
عوامل درون فردی	عناصر اساسی دانش آموز	انگیزه ورزشی، تعهد ورزشی، عوامل مؤثر در تعهد درونی، مؤلفه های درون فردی، تفاوت های جنسیتی، جنسیت کودکان، ویژگی های جسمانی کودکان، ویژگی های شخصیتی کودکان، علاقه ذاتی کودکان به ورزش، استعداد ورزشی کودکان، توانایی های دانش آموز، شناخت از رشته، استعداد دانش آموز.
	ویژگی های هیجانی تندرستی و سلامتی	کسب نشاط، احساس لذت، استعدادیابی، استعدادپروری، عزت نفس کلی. پیشگیری از بیماری، لاغری و حفظ سلامتی، وضعیت بهداشتی و تندرستی دانش آموزان، ساختار جسمانی دانش آموزان، ادراک از وزن بدن.
	نقش خانواده	سطح تحصیلات والدین، شغل والدین، محل سکونت، امکانات مالی و رفاهی خانواده، ساختار خانواده، تعداد فرزندان، روابط بین اعضای خانواده، نگرش والدین، مشارکت ورزشی والدین، الگو بودن والدین در ورزش، ساعات کاری والدین، سابقه خانوادگی، ویژگی های شخصیتی والدین، رشته تحصیلی والدین، تصور والدین از رشته، اهمیت ورزش در خانواده، فرهنگ ورزش خانواده.
	حمایت ها	حمایت از سوی والدین، حمایت از سوی معلمان، حمایت از سوی همسالان، مؤلفه های ساختاری، سرمایه نهادی.
عوامل برون فردی	معلم و مدرسه	نگرش و طرز فکر معلم، قوانین و بخشنامه ها، قوانین جامعه، محیط آموزشی، نقش مدرسه، کیفیت تدریس معلم، توصیه معلمان به انتخاب رشته مناسب، ابلاغیه ها درمورد استعدادیابی ورزشی، دستورات درمورد استعدادیابی ورزشی، آیین نامه کشوری درمورد استعدادیابی، ساختار سازمانی استعدادیابی ورزشی دانش آموزان کشور، ورزش مدارس، موفقیت تحصیلی، خدمات مدرسه.
	عوامل اجتماعی-فرهنگی	هنجارهای اجتماعی، مؤلفه های بین فردی، محدودیت های اجتماعی، نداشتن همراه، فقدان تعلق به گروه، فرهنگ، سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، نابرابری اجتماعی، طبقه اجتماعی، سواد و فرهنگ، نداشتن آگاهی، فرهنگ جامعه، سطح رفاه اجتماعی، ویژگی های گروه دوستان و همسالان کودک، قومیت.
	مشکلات ساختاری	نبود وقت، نبود امکانات، نبود وسایل نقلیه، زمان رسیدن به مکان ورزشی، بی میلی، محدودیت های روانی-عاطفی.
عوامل کلان	عوامل اقتصادی	محدودیت های مالی، درآمد ماهیانه خانواده، سرمایه اقتصادی، طبقه اقتصادی، وضعیت اقتصادی، هزینه خانوار.

همان طور که در جدول (۴) مشاهده می شود، ۵۱ کد باز، ۶ کد محوری و ۳ کد انتخابی (بسترهای فردی، بسترهای آموزشی و زمینه های کلان)، به عنوان شرایط زمینه ای مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش آموزان با تأکید بر زمینه های خانوادگی شناسایی شدند.

جدول ۴- کدگذاری شرایط زمینه ای مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش آموزان با تأکید بر زمینه های خانوادگی

Table 4- Coding of contextual conditions affecting students' choice of sports field with emphasis on family contexts

مقولات اصلی (انتخابی) Main categories (selective)	مقولات فرعی (محوری) Subcategories (axial)	کدهای باز Open codes
بسترهای فردی-خانوادگی	آگاهی و شناخت وضعیت دانش‌آموز	آگاهی از نیازهای روان‌شناختی دانش‌آموز، آگاهی از نیازهای عاطفی-اجتماعی دانش‌آموز، نگرش دانش‌آموز به ورزش و فعالیت بدنی، میل و خواست فرد برای شرکت مستمر در ورزش، سطح انگیزه و علاقه دانش‌آموز، وضعیت جسمانی دانش‌آموز، بهداشت روانی دانش‌آموز، وضعیت تغذیه دانش‌آموز، علاقه به کسب مهارت، علاقه به کسب آمادگی، شناسایی و اندازه‌گیری ویژگی‌های جسمانی و بدنی، شناسایی و اندازه‌گیری عملکرد ادراکی-حرکتی، شناسایی و اندازه‌گیری توانایی یادگیری مهارت‌های ورزشی، شناسایی و اندازه‌گیری ویژگی‌های روانی و عاطفی، وضعیت سلامتی دانش‌آموز.
	اثرات خانواده	علاقه خانواده‌ها به ورزش و رشد استعداد ورزشی فرزندان، تأیید و همراهی اعضای خانواده، سطح تحصیلات خانواده، حمایت والدین از دانش‌آموزان، نگرش خانواده به ورزش، سطح فعالیت بدنی خانواده، سطح انگیزه خانواده، تشویق دانش‌آموز از سوی خانواده.
	اثرات اجتماعی	تعامل‌های اجتماعی مثبت، علاقه جامعه به رویدادهای ورزشی، توافق نسبی تمام اقشار جامعه بر اهمیت ورزش، تأیید و همراهی دوستان و اعضای گروه همسالان، تأیید و همراهی پیشکسوتان و افراد اثرگذار ورزشی و اجتماعی، امکان فعالیت ورزشی کودکان در بیرون از مدرسه، محیط ورزشی مناسب برای استعدادیابی، قابلیت اجتماعی شدن دانش‌آموزان.
	زمینه‌های کلان	سیاست‌های کلان کشور در امر ورزش مدارس، در دسترس بودن اخبار و اطلاعات ورزشی، در دسترس بودن دانش و علوم ورزشی، داشتن بانک اطلاعاتی از استعدادهای ورزشی کشور، دیدگاه کارشناسان ورزش و مسئولان ادارات آموزش و پرورش مناطق به ورزش مدارس، محتوا و کیفیت کتاب‌ها و سرفصل‌های درس تربیت‌بدنی.
بسترهای آموزشی	بسترهای دولتی	برخوردار بودن از مربیان و معلمان مجرب در تربیت‌بدنی، برخوردار بودن مدارس از امکانات و تجهیزات ورزشی کافی، سطح مهارت‌های معلم.
	ویژگی‌های معلم و مدرسه	تمرینات زمان‌بندی‌شده، مسابقات منظم، امکانات و ایجاد انگیزش، وضعیت بودجه مدرسه، وضعیت اماکن و فضاهای ورزشی مدرسه، فرهنگ حاکم بر مدرسه، نگرش مدیر مدرسه به ورزش، وضعیت اماکن ورزشی روباز مدرسه، ساعات ناکافی درس تربیت‌بدنی در مدارس، وضعیت سالن‌های ورزشی مدرسه، عملکرد مدرسه.
محیط آموزشی		

در ادامه، همان‌طور که در جدول (۵) مشاهده می‌شود، در مجموع ۵۱ کد باز، ۹ کد محوری و ۳ کد انتخابی (عناصر رشد و توسعه، موانع آموزشی و عناصر محدودکننده)، به‌عنوان عوامل مداخله‌گر مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی شناسایی شد.

جدول ۵- کدگذاری عوامل مداخله‌گر مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی

Table 5- Coding of intervening factors affecting students' choice of sports field with emphasis on family contexts

مقولات اصلی (انتخابی) Main categories (selective)	مقولات فرعی (محوری) Subcategories (axial)	کدهای باز Open codes
عناصر رشد و توسعه	عوامل تقویت‌کننده	تجارب لذت‌بخش و خوشایند از ورزش، شرکت دانش‌آموزان در مسابقات ورزشی دانش‌آموزی، برخوردار بودن دانش‌آموز از مهارت‌های جسمانی و رفتاری خاص.

مقولات اصلی (انتخابی) Main categories (selective)	مقولات فرعی (محوری) Subcategories (axial)	کدهای باز Open codes
موانع آموزشی	پشتیبانی‌ها	حمایت‌های دولت از استعدادیابی دانش‌آموزان، حمایت‌های بخش خصوصی از استعدادیابی دانش‌آموزان، حمایت وزارت آموزش و پرورش از استعدادیابی دانش‌آموزان، حمایت‌های فدراسیون‌های ورزشی از استعدادیابی دانش‌آموزان.
	مشوق‌ها	امکان خرید لوازم و تجهیزات، اخذ وجوه مالی، تهیه ملزومات (لباس و وسایل) ضروری ورزشی، تهیه تغذیه متناسب ورزشی، میزان هزینه خانواده برای ورزش، تشویق پدر و مادر و اعضای خانواده، تشویق معلم ورزش، امکانات و تجهیزات ورزشی مدرسه، توانایی والدین در خرید لوازم و تجهیزات موردنیاز دانش‌آموز، پرداختن منظم والدین به ورزش در طول هفته، علاقه والدین به ورزش کردن فرزندان خود، نگرش مثبت به ورزشکاران در جامعه.
	مشکلات مربوط به مدرسه	مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی ناکافی، کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی، نبود طرح جامع و ساختارمند استعدادیابی، کیفیت سطح پایین برنامه‌ها و تدریس.
	مشکلات مربوط به معلمان	کم بودن انگیزه تدریس معلمان تربیت‌بدنی، کمبود دبیران تربیت‌بدنی متخصص و کارآمد، ناآگاهی مربیان و معلمان تربیت‌بدنی از روش‌های استعدادیابی، استفاده از افراد نالایق.
عناصر محدودکننده	مشکلات مربوط به دانش‌آموز	مشکلات جسمانی و روانی، مشکلات هیجانی دانش‌آموز، احساس ناامنی محیطی، مشکلات رفتاری دانش‌آموز، بیش‌فعالی دانش‌آموز.
	محدودیت‌های اجتماعی	دیدگاه جامعه مبنی بر اینکه ورزش مانع پیشرفت درسی کودک می‌شود، دیدگاه جامعه مبنی بر اینکه ورزش موجب آسیب‌های جسمانی می‌شود، دیدگاه جامعه مبنی بر اینکه ورزش موجب آموزش خشونت و پرخاشگری می‌شود، تأکید والدین به انتخاب رشته دلخواه خودشان، فشار اجتماعی، نابرابری اجتماعی، مشکلات همسالان.
	مشکلات دولتی-ساختاری	نبود هماهنگی بین نهادهای ورزشی و آموزش و پرورش، کمبود مدارس تخصصی ورزش، وجود قوانین دست‌وپاگیر، ضعف برنامه‌ریزی در توسعه منابع انسانی، ضعف برنامه‌ریزی برای تهیه و نگهداری تجهیزات و اماکن ورزشی، فقدان بهره‌برداری صحیح از تجهیزات و اماکن موجود.
	مشکلات مربوط به استعدادیابی	نبود بودجه لازم برای استعدادیابی ورزشی در مدارس، نبود شفافیت قوانین جزایی در حوزه استعدادیابی، نبود شفافیت قوانین مالی در حوزه استعدادیابی، فامیل‌سالاری در روند استعدادیابی، ضعف برنامه‌ریزی در فرایندهای استعدادیابی، نیمه‌تمام رها کردن افراد کشف‌شده.

همان‌طور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود، در مجموع ۲۱ کد باز، ۶ کد محوری و ۳ کد انتخابی (راهنبردهای خانوادگی- شخصی، راهنبردهای کلان و راهنبردهای ورزشی)، به‌عنوان راهنبردهای مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی شناسایی شد.

جدول ۶- کدگذاری راهنبردهای مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی

فصلنامه پژوهش در ورزش تربیتی، تابستان ۱۴۰۵، دوره ۱۴، شماره ۴۳

Table 6- Coding of strategies affecting students' choice of sports major with emphasis on family contexts

مقولات اصلی (انتخابی) Main categories (selective)	مقولات فرعی (محوری) Subcategories (axial)	کدهای باز Open codes
راهبردهای خانوادگی-شخصی	شناسایی ویژگی‌های دانش آموزان آگاه‌سازی والدین	شناسایی علمی و نظام‌مند استعدادها، هدایت هدفمند دانش‌آموزان به رشته‌های مناسب، تقویت انگیزه و توانمندی فردی در فرایند انتخاب رشته. آموزش و آگاهی‌بخشی به والدین، توجه به علایق و نیازهای فرزندان در تصمیم‌گیری خانوادگی، تقویت مشارکت و حمایت خانواده در فرایند استعدادیابی.
	اصلاح، برنامه‌ریزی و آموزش	امکانات، برنامه‌ریزی آموزشی و تربیتی نظام‌مند، ایجاد ساختارها و نهادهای تخصصی استعدادیابی، اصلاح و بهبود ساختار سازمانی و سیاست‌گذاری‌ها، توسعه زیرساخت‌ها و منابع موردنیاز، تقویت فرهنگ و انگیزه ورزشی در مدارس و جامعه.
راهبردهای کلان	کمک‌های مالی	تأمین حمایت‌های مالی مستقیم، فراهم‌سازی امکانات و زیرساخت‌های ورزشی، ارائه خدمات رفاهی و پشتیبانی تخصصی، تضمین تداوم حمایت‌ها در فرایند استعدادیابی.
راهبردهای ورزشی	تبلیغات مثبت از ورزش	الگوسازی فرهنگی و اقتصادی از ورزشکاران موفق، ایجاد نظام مشوق‌ها و پاداش‌ها، تقویت روابط و حمایت اجتماعی در محیط ورزشی.
	پوشش مناسب ورزش	گسترش پوشش رسانه‌ای فراگیر در ورزش، بهره‌گیری هدفمند از رسانه‌های اجتماعی و سازمانی، تسهیل مسیرهای توسعه و شناسایی استعدادها از طریق رسانه.

درنهایت، همان طور که در جدول (۷) مشاهده می‌شود، درمجموع ۴۱ کد باز، ۷ کد محوری و ۳ کد انتخابی (شکوفایی ورزش دانش‌آموزی، رشد ورزش دانش‌آموزی و بهبود و تقویت سیستم استعدادیابی)، به‌عنوان پیامدهای انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی شناسایی شدند.

جدول ۷- کدگذاری پیامدهای انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی

Table 7- Coding the consequences of students' choice of sports major with emphasis on family contexts

مقولات اصلی (انتخابی) Main categories (selective)	مقولات فرعی (محوری) Subcategories (axial)	کدهای باز Open codes
شکوفایی ورزش دانش‌آموزی	بهبود رضایت فردی و خانوادگی	احساس رضایت از مشارکت ورزشی، افزایش ادراک فردی از توانایی جسمانی، افزایش توجه به افراد کشف‌شده، بهبود تغذیه متناسب ورزشی برای دانش‌آموزان، افزایش تشویق پدر و مادر و اعضای خانواده، تأکید والدین به انتخاب رشته دلخواه فرزندان، افزایش توانایی والدین در خرید لوازم و تجهیزات موردنیاز دانش‌آموز، بهبود پرداختن منظم والدین به ورزش در طول هفته، افزایش علاقه والدین به ورزش کردن فرزندان خود.
	رشد و توسعه دیدگاه جامعه	بهبود دیدگاه جامعه مبنی بر اینکه ورزش مانع پیشرفت درسی کودک می‌شود، بهبود دیدگاه جامعه مبنی بر اینکه ورزش موجب آسیب‌های جسمانی می‌شود، بهبود دیدگاه جامعه مبنی بر اینکه ورزش موجب آموزش خشونت و پرخاشگری می‌شود، بهبود نگرش مثبت به ورزشکاران در جامعه، حذف نابرابری اجتماعی.
رشد ورزش دانش‌آموزی	رشد و توسعه حمایت‌ها	فراهم آمدن امکان خرید لوازم و تجهیزات ورزشی موردنیاز دانش‌آموز، افزایش حمایت‌های دولت از استعدادیابی دانش‌آموزان، افزایش حمایت‌های بخش خصوصی از استعدادیابی دانش‌آموزان، افزایش حمایت وزارت آموزش و پرورش از استعدادیابی دانش‌آموزان، افزایش حمایت‌های فدراسیون‌های ورزشی از استعدادیابی دانش‌آموزان.
		بهبود کیفیت و کمیت اماکن و تجهیزات ورزشی، سامان‌دهی منابع انسانی موجود، استفاده عادلانه

مقولات اصلی (انتخابی) Main categories (selective)	مقولات فرعی (محوری) Subcategories (axial)	کدهای باز Open codes
	بهبود برنامه‌ریزی ورزش دانش‌آموزی	از امکانات، بهبود برنامه‌ریزی در توسعه منابع انسانی، بهبود برنامه‌ریزی برای تهیه و نگهداری تجهیزات و اماکن ورزشی، اجرای صحیح برنامه‌های موجود، بهره‌برداری صحیح از تجهیزات و اماکن موجود.
	توسعه ورزش دانش‌آموزی	تقویت جایگاه فدراسیون ورزش دانش‌آموزی، شرکت دانش‌آموزان در مسابقات ورزشی دانش‌آموزی، ایجاد هماهنگی بین نهادهای ورزشی و آموزش و پرورش، افزایش تعداد مدارس تخصصی ورزش.
	شفاف شدن فرایند استعدادیابی	حذف شدن قوانین دست‌وپاگیر، شفافیت قوانین جزایی در حوزه استعدادیابی، شفافیت قوانین مالی در حوزه استعدادیابی، حذف فامیل‌سالاری در روند استعدادیابی.
بهبود و تقویت سیستم استعدادیابی	افزایش توجه به استعدادیابی	تدوین طرح جامع استعدادیابی ورزش مدارس، جلوگیری از هدررفت استعدادها، افزایش تعداد مشارکت‌کنندگان در برنامه‌های استعدادیابی، کشف استعدادهای پنهان، افزایش رقابت در بین استعدادهای کشف‌شده در داخل کشور، فراهم شدن بودجه لازم برای استعدادیابی ورزشی در مدارس، بهبود برنامه‌ریزی در فرایندهای استعدادیابی.

درنهایت، می‌توان بیان کرد که درمجموع ۲۵۱ مفهوم، ۳۷ مقوله فرعی و ۱۵ مقوله‌ی اصلی مربوط به الگوی پارادایمی زمینه‌های خانوادگی مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی در دانش‌آموزان مقطع دبستان، شناسایی شدند (شکل ۱).

شکل ۱- الگوی پارادایمی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی

Figure 1- Paradigmatic model of factors affecting students' choice of sports major with emphasis on family contexts

بحث و نتیجه‌گیری

فصلنامه پژوهش در ورزش تربیتی، تابستان ۱۴۰۵، دوره ۱۴، شماره ۴۳

ورزش دانش‌آموزی موضوعی است که همواره موردنظر جامعه دانشگاهی قرار گرفته است، اما تمرکز پژوهش‌ها اغلب بر ورزش قهرمانی و موارد مرتبط با ساختار سازمانی و موضوعات این‌چنینی است و توجه کمتری به نقش خانواده و والدین در بحث ورزش پایه و دانش‌آموزی و به‌خصوص انتخاب رشته ورزشی متناسب با هر دانش‌آموز شده است. در این وضعیت، به‌منظور آموزش معلمان ورزش و مربیان پایه در کلاس‌های مربیگری و همچنین سایر مربیان در قالب کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی، تدوین چارچوب‌ها و مدل‌هایی برای هماهنگی برنامه‌ها، ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا پژوهش حاضر با هدف تدوین الگوی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی انجام شد.

شرایط علی: شرایطی که باعث به وجود آمدن پدیده موردمشاهده می‌شود (اشتراوس و کوربین، ۲۰۱۴). نتایج پژوهش حاضر نشان داد که شرایط علی در سه بخش عوامل درون‌فردی، برون‌فردی و کلان نقش اساسی را در انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان بازی می‌کند. هرکدام از این عوامل حاوی زیرمجموعه‌های بودند که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود. عوامل درون‌فردی شامل عناصر اساسی دانش‌آموز، ویژگی‌های هیجانی و تندرستی و سلامتی بود. در بخش عناصر اساسی دانش‌آموز موارد مختلفی همچون ویژگی‌های درون‌فردی، جنسیت، انگیزه، ویژگی‌های جسمانی و شخصیتی و موارد این‌چنینی که تأثیر مستقیم بر انتخاب رشته ورزش دانش‌آموزان می‌گذارند و کمتر تحت تأثیر محیط قرار می‌گیرند، مطرح شد. ویژگی‌های هیجانی نیز برگرفته از مواردی همچون کسب نشاط، احساس لذت، استعدادیابی، استعدادپروری و عزت‌نفس کلی است و بخش تندرستی و سلامتی شامل مواردی چون پیشگیری از بیماری، لاغری و حفظ سلامتی، وضعیت بهداشتی و تندرستی دانش‌آموزان، ساختار جسمانی دانش‌آموزان و ادراک از وزن بدن است؛ بر همین اساس می‌توان اذعان داشت که طراحی سامانه‌ای برای کنترل، نظارت، ارزیابی، بازرسی، ارزشیابی و پایش وضعیت مدیریت استعدادها و ورزشی دانش‌آموزان و برقراری شبکه‌های ارتباطی مناسب به‌منظور جمع‌آوری و توزیع اطلاعات مناسب در ابعاد استفاده از منابع، امکانات و منابع انسانی، موضوعی است که باید به طور جدی پیگیری شده و هنگام اجرا نیز کامل‌تر و به‌روز شود. علاوه بر توجه به عناصر اساسی در دانش‌آموزان مقطع دبستان، به‌ویژه عناصر جنسیتی و انگیزشی آنان، توجه به ویژگی‌های هیجانی آنان که در این سنین بیشتر به دنبال کسب نشاط و لذت هستند و همچنین توجه به تندرستی و سلامتی در آنان و ایجاد عادت‌های مربوط به این مقوله از سنین پایین در آنان از جانب خانواده، می‌تواند از عوامل مؤثر بر گرایش این قشر به ورزش باشد. این یافته با پژوهش میرزازاده و همکاران (۲۰۲۲) هم‌راستا است؛ مبنی بر اینکه راهبری و مدیریت استعداد ورزشی، رشد و تعالی نیروی انسانی، طراحی سامانه نظارت و ارزیابی و تأمین فضا، تجهیزات و فناوری به‌عنوان شرایط علی در مدل مدیریت استعدادها و ورزشی دانش‌آموزان ایران نظر گرفته شدند (میرزازاده و همکاران، ۲۰۲۲، ۵۳).

عوامل برون‌فردی شامل نقش خانواده، حمایت‌ها، معلم و مدرسه است. در بخش نقش خانواده موارد مختلفی همچون امکانات مالی و رفاهی خانواده، ساختار خانواده، مشارکت ورزشی والدین، اهمیت ورزش در خانواده، فرهنگ ورزش خانواده و... مطرح شد. در بخش حمایت‌ها و معلم و مدرسه نیز موارد مختلفی مانند حمایت از سوی والدین، حمایت از سوی معلمان، محیط آموزشی، نقش مدرسه، کیفیت تدریس معلم، توصیه معلمان به انتخاب رشته مناسب، آیین‌نامه کشوری درمورد استعدادیابی و... مطرح شد. همان‌طور که مشخص است، دانش‌آموز درگیر فضایی است که از طرفی خانواده و از طرف دیگر مدرسه و دوستان تأثیر مستقیم بر تفکرات و رفتار او دارند. اگر این موارد با هم در تضاد باشند، دانش‌آموز آسیب جدی خواهد دید. باید سعی شود فضای خانواده، فضایی همراه با فرهنگ ورزش و سلامتی باشد و مدرسه نیز این مسیر را در پیش بگیرد تا دانش‌آموزان با ذهنیتی سرشار از امید و پویایی و با تندرستی، مراحل موفقیت را پشت سر بگذارند.

همچنین در این مسیر با توجه به عوامل مختلف نامبرده رشته ورزشی خود را به شکلی صحیح انتخاب کنند تا از این موضوع بهره کافی ببرند. این یافته با نتایج پژوهش دهقان و همکاران (۲۰۲۰) همراستا است. آن‌ها بیان کردند که عوامل مؤثر خانوادگی (سرمایه اقتصادی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اجتماعی) در بین دانش‌آموزان رشته‌های مختلف، تفاوت معناداری دارد و بین متغیرهای سرمایه اقتصادی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اجتماعی با انتخاب رشته دانش‌آموزان رابطه وجود دارد و تغییر در هریک از آن‌ها موجب تغییر در انتخاب رشته دانش‌آموزان می‌شود (دهقان و همکاران، ۲۰۲۰، ۱۶۲). بخش عوامل کلان شامل مشکلات ساختاری، عوامل فرهنگی-اجتماعی و عوامل اقتصادی است. در این سه بخش موارد مختلفی ازجمله هنجارهای اجتماعی، نداشتن همراه، نابرابری اجتماعی، نداشتن آگاهی، قومیت، نبود امکانات، نبود وسایل نقلیه، محدودیت‌های مالی، هزینه خانوار و... مطرح شد. در همین راستا، قنبری و همکاران (۲۰۱۹) بیان کردند که به ترتیب معلم تربیت‌بدنی، عوامل فردی، خانواده، محیط زیست، جامعه و مدرسه بیشترین تأثیر را بر گرایش دانش‌آموزان به ورزش در مدارس داشتند. همچنین متغیر جامعه علاوه بر تأثیر مستقیم بر گرایش دانش‌آموزان به ورزش بر متغیرهای عوامل فردی، مدرسه، خانواده و معلم تربیت‌بدنی نیز اثر معنادار داشت؛ متغیر محیط نیز علاوه بر تأثیر مستقیم بر گرایش دانش‌آموزان به ورزش بر متغیرهای خانواده، مدرسه و عوامل فردی نیز اثر معنادار داشت؛ متغیرهای خانواده و مدرسه نیز به ترتیب بر متغیرهای عوامل فردی و معلم تربیت‌بدنی اثر معنادار داشتند؛ بر همین اساس می‌توان اذعان کرد که جامعه و خانواده به عنوان بستری که دربرگیرنده همه پدیده‌های اجتماعی ازجمله ورزش است، به طور مستقیم و غیرمستقیم تأثیر بسیار زیادی بر حوزه ورزش، ازجمله ورزش دانش‌آموزی دارد (دورکیم، ۱۹۸۴). دیدگاه و سیاست‌های کلان کشور در قبال ورزش مدارس، اعتبارات و برنامه‌هایی که برای این حوزه اختصاص داده می‌شود، تأثیر بسیار زیادی بر میزان جذب دانش‌آموزان به فعالیت‌های بدنی در مدارس و همچنین آگاهی خانواده‌ها از اهمیت موضوع ورزش برای فرزندان دارد. فرهنگ جامعه و نگرش عموم به اهمیت ورزش و فعالیت بدنی، طرز برخورد رسانه‌ها با این پدیده، دیدگاه مسئولان آموزش و پرورش از سطح وزارتخانه تا مدارس، ازجمله عوامل کلی و مهم دیگری هستند که باید با حساسیت بیشتری مدنظر قرار گیرند تا نتایج ارزشمندی حاصل شود.

شرایط زمینه‌ای: شرایط زمینه‌ای یا بسترهای حاکم عبارت‌اند از سلسله شرایط خاصی که در آن فرایندها و تعاملات برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرند (استراوس و کوربین، ۲۰۱۴). درواقع، پاسخ‌دهندگان به این سؤال جواب می‌دادند که چه بستری وجود دارد که باعث بهبود انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان منطبق بر زمینه‌های خانوادگی می‌شود؟ نتایج نشان داد که در سه بخش بسترهای فردی-خانوادگی، آموزشی و کلان، شرایط زمینه‌ای تعریف می‌شود. بخش بسترهای فردی-خانوادگی شامل آگاهی و شناخت وضعیت دانش‌آموز و اثرات خانواده بود. در این دو بخش مواردی همچون نگرش دانش‌آموز به ورزش و فعالیت بدنی، وضعیت جسمانی دانش‌آموز، علاقه به کسب مهارت، وضعیت سلامتی دانش‌آموز، علاقه خانواده‌ها به ورزش و رشد استعداد ورزشی فرزندان، تأیید و همراهی اعضای خانواده و تشویق دانش‌آموز از سوی خانواده مطرح شد که تمامی موارد ذکرشده نقش بسزایی در انتخاب رشته ورزش دانش‌آموزان دارند؛ بر همین اساس، لیان و همکاران (۲۰۲۱) دریافتند که تفاوت‌های درخور توجهی در نگرش ورزشی خانواده کودکان، مشارکت ورزشی، زمان تماشای صفحه‌نمایش و شاخص توده بدنی با ساختارهای مختلف خانواده و سطوح تحصیلات والدین وجود دارد؛ نگرش به ورزش خانواده به طور معناداری با سطح تحصیلات والدین و مشارکت ورزشی کودکان همبستگی مثبت دارد و با زمان تماشای صفحه‌نمایش و شاخص توده بدنی کودکان همبستگی منفی دارد؛ مشارکت ورزشی کودکان و زمان تماشای

صفحه‌نمایش، نقش میانجی زنجیری بین نگرش به ورزش خانواده و شاخص توده بدنی کودکان دارد و این نقش، یک نقش میانجی کامل است؛ بنابراین نگرش‌های ورزشی خانواده می‌تواند با تأثیر بر مشارکت ورزشی کودکان و زمان تماشای نمایش، بر سلامت جسمانی کودکان تأثیر بگذارد. برای ارتقای سلامت جسمانی کودکان باید به مداخله نگرش ورزشی خانواده توجه کرد و اثرات میانجی مشارکت ورزش و زمان تماشای صفحه در ساختارهای مختلف خانواده مشابه است. بخش دیگر بسترهای آموزشی بود که شامل ویژگی‌های معلم و مدرسه و محیط آموزشی بود. برخورداری از مربیان و معلمان مجرب در تربیت بدنی، سطح مهارت‌های معلم، مسابقات منظم، فرهنگ حاکم بر مدرسه، وضعیت اماکن ورزشی روباز مدرسه و ساعات ناکافی درس تربیت بدنی در مدارس، جزو مواردی هستند که در این قسمت قرار می‌گیرند. نسل پایه ما بیشتر اوقات خود را در مدارس سپری می‌کنند و کیفیت و کمیت سخت‌افزار و نرم‌افزار مرتبط با کلاس تربیت بدنی، تأثیر مستقیم بر علاقه‌مندی و همراهی این نسل پایه با فعالیت بدنی و تندرستی دارد؛ بنابراین باید دقت شود که معلمان استانداردهای متناسب را کسب کنند و با ایجاد چرخه‌ای اثربخش تا جای ممکن بقیه موارد را اصلاح کند تا بتوان به‌درستی مسیر تندرستی را ایجاد کرد. درنهایت، بخش کلان که شامل اثرات اجتماعی و بسترهای دولتی بود، شناسایی شد. سیاست‌های کلان کشور در امر ورزش مدارس تأثیرگذاری زیادی دارد و باید مسیر به‌گونه‌ای تعریف شود که بتوان بانک اطلاعاتی از استعدادهای ورزشی کشور را ایجاد کرد و محتوا و کیفیت کتاب‌ها و سرفصل‌های درس تربیت بدنی را طوری تدوین کرد که موجب علاقه‌مندی دانش‌آموزان به ورزش شود و کیفیت کلاس‌ها را بالا ببرد تا امکان فعالیت ورزشی کودکان در بیرون از مدرسه به وجود آید، منجر به اجتماعی شدن دانش‌آموزان شود و علاقه جامعه به رویدادهای ورزشی افزایش پیدا کند؛ بر همین اساس، عبدالحی و همکاران (۲۰۲۴) دریافتند که توسعه منابع و امکانات، شرایط اجتماعی، عوامل تبلیغاتی و سرمایه‌ای، ضعف سیستم‌های اداری، ضعف‌های سیستمی، شکوفایی، رقابت‌پذیری، حمایت مالی و اقتصادی خانواده و حمایت‌های عاطفی و رفتاری، از عوامل تأثیرگذار بر استعدادیابی ورزش کودکان هستند (عبدالحی و همکاران، ۲۰۲۴).

شرایط مداخله‌گر: به اعتقاد کوربین و استراوس (۲۰۰۸)، شرایط مداخله‌گر به‌مثابه بستری عمل می‌کنند که باعث تخفیف یا تشدید پدیده‌ها می‌شوند. در این پژوهش، عناصر رشد و توسعه، عناصر محدودکننده و موانع آموزشی جزو عوامل مداخله‌گر محسوب می‌شوند. در بخش عناصر رشد و توسعه می‌توان اذعان کرد، اگر حمایت‌های مختلفی از جمله حمایت‌های وزارت آموزش و پرورش و بخش خصوصی از استعدادیابی دانش‌آموزان انجام پذیرد، مشوق‌هایی همچون امکان خرید لوازم و تجهیزات، اخذ وجوه مالی، تهیه تغذیه متناسب ورزشی و تشویق معلم ورزش به وجود آید و شرکت دانش‌آموزان در مسابقات ورزشی دانش‌آموزی تقویت شود، شاهد بهبود وضعیت ورزش در دانش‌آموزان خواهیم بود. این امر خود می‌تواند ذهنیت مناسبی را برای انتخاب اصولی رشته‌های ورزشی متناسب با علاقه و توانایی دانش‌آموزان ایجاد کند. عناصر محدودکننده و موانع آموزشی دو بخش دیگر بودند که خود شامل موارد مختلفی چون مشکلات مربوط به مدرسه، مشکلات مربوط به معلمان، مشکلات مربوط به دانش‌آموز، محدودیت‌های اجتماعی، مشکلات دولتی-ساختاری و مشکلات مربوط به استعدادیابی بودند. این موارد همچون زنجیر به یکدیگر مرتبط‌اند و هرکدام در سیستم مربوط می‌تواند به‌عنوان تقویت‌کننده یا تضعیف‌کننده عمل کند؛ بر همین اساس، نیازی و سلیمان نژاد (۲۰۲۱) با تحلیل کیفی دلایل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه، دریافتند که ترجیحات شغلی، علایق آموزشی، الگوپذیری از گروه‌های مرجع، هدایت تحصیلی، فشار والدین، استطاعت مالی، پنداشت از توانمندی شخصی، آینده‌نگری آموزشی، ارتقای سرمایه فرهنگی و عقبه فرهنگی از دلایل مؤثر است.

به اعتقاد کوربین و استراوس (۲۰۰۸)، کنش‌ها و تعاملات بیانگر رفتارها، واقعیت‌ها و تعاملات هدفداری هستند که تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر و بستر حاکم حاصل می‌شوند و استراتژی‌های ایجادشده برای کنترل، اداره و برخورد با هر پدیده در شرایط مشاهده‌شده خاصی هستند. در این بخش از متخصصان سؤال شد که راهبردهای مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی چیست؟ سه راهبرد شناسایی‌شده شامل راهبرد خانوادگی-شخصی، راهبرد کلان و راهبرد ورزشی بودند. راهبرد خانوادگی-شخصی شامل شناسایی ویژگی‌های دانش‌آموزان و آگاه‌سازی والدین بود. توجه به مواردی همچون نگرش‌سنجی از دانش‌آموزان و انتخاب رشته ورزشی براساس شرایط فیزیکی، روانی و اجتماعی فرد بسیار مهم است و باعث می‌شود دانش‌آموز در مسیر ورزشی خود دچار فرسودگی نشود. همچنین والدین باید آگاهی خود را از فواید ورزش افزایش دهند و علایق فرزندان در انتخاب رشته ورزش را در نظر بگیرند که در این مسیر یاری‌دهنده آن‌ها باشند. در راهبرد کلان اصلاح، برنامه‌ریزی و آموزش، کمک‌های مالی و تبلیغات مثبت از ورزش مطرح شد؛ بر همین اساس، ناصری پلنگرد و همکاران (۲۰۲۱) توسعه منابع و استاندارد کردن استعدادیابی به‌عنوان شرایط علی، عوامل اجتماعی و رسانه‌ای به‌عنوان شرایط زمینه‌ای، بروکرسی و ضعف مدیریتی به‌عنوان شرایط مداخله‌گر، حمایت مالی و اقتصادی، حمایت رفتاری و حمایت اجتماعی به‌عنوان پدیده محوری، راهبردهای متداول و راهبردهای آموزشی به‌عنوان راهبردها و شکوفایی استعدادهای ورزشی و رقابت‌پذیری به‌عنوان پیامدهای الگوی حمایتی خانواده-مدرسه در توسعه استعدادهای ورزشی شناسایی شدند. می‌توان اذعان داشت که برنامه‌ریزی درازمدت و زیربنایی مبتنی بر واقعیت‌های اجتماعی می‌تواند منجر به مشخص شدن ضعف عملکرد سازمانی در شناخت استعدادها شود؛ بر همین اساس، اولویت‌بندی استعدادیابی مطرح شود و با الگوسازی مناسب فرهنگی ورزشکاران موفق و ایجاد مزایا و تسهیلات برای دانش‌آموزان مستعد، شرایطی خلق شود که بدون هیچ هدررفت منابعی به سمت پرورش دانش‌آموز ورزشکار موفق پیش برویم و نه تنها باعث شکوفایی هرچه‌بیشتر استعدادهای ورزشی شویم، بلکه در مسیر تحصیلی نیز دانش‌آموزان سالم و خلاق داشته باشیم. کوربین و استراوس (۲۰۰۸) پیامد را نتیجه و حاصل فرایندها و تعاملات می‌دانند. در این پژوهش، سه عامل شکوفایی ورزش دانش‌آموزی، رشد ورزش دانش‌آموزی و بهبود و تقویت سیستم استعدادیابی، به‌عنوان پیامد تدوین الگوی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان با تأکید بر زمینه‌های خانوادگی شناسایی شدند. شکوفایی ورزش دانش‌آموزی شامل بهبود رضایت فردی و خانوادگی، رشد و توسعه دیدگاه جامعه و رشد و توسعه حمایت‌ها بود. وقتی والدین منظم به ورزش در طول هفته می‌پردازند و این ذهنیت در آن‌ها به وجود می‌آید که فرزندان به‌دلخواه رشته ورزشی خود را انتخاب کنند، بسیاری از مشکلات حل خواهد شد. از طرفی، پیامد دیگر این است که دیدگاه جامعه مبنی بر اینکه ورزش مانع پیشرفت درسی کودک و موجب آسیب‌های جسمانی، آموزش خشونت و پرخاشگری می‌شود، بهبود پیدا می‌کند و با افزایش حمایت‌های دولت از استعدادیابی دانش‌آموزان، امکان خرید لوازم و تجهیزات ورزشی موردنیاز دانش‌آموز فراهم می‌شود و این امر منجر به رشد و توسعه ورزش تربیتی و ورزش دانش‌آموزی خواهد شد؛ بر همین اساس، استرنبدو و همکاران (۲۰۱۹) با بررسی اهمیت تداوم فرهنگ ورزش خانواده برای مشارکت ورزشی در دوران نوجوانی، دریافتند که بین فرهنگ ورزش خانواده و مشارکت در ورزش باشگاهی رابطه مثبت وجود داشت. به‌جز رابطه اندکی ضعیف با سن در بین دختران، این رابطه در تمام گروه‌های سنی به یک اندازه قوی بود.

درنهایت می‌توان گفت که موفقیت کشورها در میادین بین‌المللی ورزشی، علاوه بر تأثیرات اجتماعی و اقتصادی، نمادی از ثبات و توانمندی‌های همه‌جانبه آن کشورها محسوب می‌شود و یکی از علل سرمایه‌گذاری زیاد کشورها در ورزش قهرمانی و

حرفه‌ای، وابسته به این موضوع است. موفقیت در ورزش قهرمانی درگرو حداقل سه عامل است: استعداد ذاتی مناسب؛ شرایط روانی مطلوب؛ تسلط بر مهارت‌های تکنیکی. به گفته بسیاری از مربیان و صاحب‌نظران، از بین عوامل یادشده، استعداد ذاتی یا مادرزادی در اولویت بوده و یکی از مهم‌ترین عوامل در زمینه ورزش قهرمانی است (اسدی و همکاران، ۲۰۱۷). استعدادیابی، فرایندی است که از طریق آن نوجوانان و جوانان ارزیابی می‌شوند و به شرکت در رشته‌های مناسب که امید موفقیت بیشتری از آن‌ها می‌رود، تشویق و هدایت می‌شوند (بوکرز، ۲۰۱۵). این موضوع، مفهوم تازه‌ای در ورزش نیست و بنا بر شرایط موجود، حدود پنجاه سال است که مربیان به طور غیررسمی به استعدادیابی و ارزیابی وضعیت جسمانی و روانی افراد مشغول‌اند؛ اما تا پیش از سال ۱۹۷۰ که کشورهای اروپای شرقی به‌ویژه روسیه، آلمان شرقی و بلغارستان برنامه استعدادیابی داشتند، در هیچ کشوری چنین برنامه‌ای وجود نداشت (تهی و همکاران، ۲۰۱۸). در سال‌های اخیر، شاهد موفقیت پی‌درپی ورزشکاران کشور در رشته‌های ورزشی انفرادی و تیمی در مسابقات جهانی نظیر بازی‌های المپیک بوده‌ایم که بیشتر این موفقیت‌ها به رشته‌های انفرادی ختم می‌شود و در ورزش‌های تیمی چندان موفق نبوده‌ایم (نوحی و همکاران، ۲۰۱۸). بی‌شک، توجه به استعدادیابی ورزشی بسیار حائز اهمیت است و شروع آن می‌تواند از توجه به ورزش مدارس باشد. چنانچه بتوان اهمیت این امر خطیر را در ورزش کشور به اثبات رساند، در ورزش‌های تیمی نیز موفقیت کسب خواهد شد. استعدادیابی یک موضوع بسیار مهم در ورزش است؛ زیرا راه رسیدن به قله افتخارات از مسیر استعدادیابی می‌گذرد (حاجی‌محسنی، ۲۰۱۶)؛ بنابراین با توجه به اهمیت موضوع استعدادیابی در ورزش و همان طور که اشاره شد، این استعدادیابی باید از ورزش مدارس آغاز شود و در این مسیر، همگرایی بین دانش‌آموز، خانواده، مدرسه و جامعه ایجاد شود تا در آینده کشورمان بتواند از این ارتباط مؤثر و اثربخش نهایت بهره را ببرد و در نظم نوین جهانی دستاوردهای ارزشمندی را کسب کند.

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود که وزارت آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان، منابع مالی و حمایت‌های ویژه‌ای را در قالب ردیف ویژه‌ای به مدارس برای کمک و هدایت استعدادیابی ورزشی اختصاص دهند. همچنین به تدوین نظام استعدادیابی ورزشی ملی و تمرکز بر بخش خانواده-مدرسه به‌عنوان بخش مهم این مجموعه اقدام شود. به‌علاوه، با آموزش مدیریت زمان به دانش‌آموزان، توجه بیشتر به مهارت‌های بنیادی در دوره دبستان و قبل از ورود به دوره متوسطه اول و آموزش فعالیت‌های ورزشی برای افراد دارای ناراحتی و بیماری خاص، زمینه مشارکت بیشتر دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی فراهم آید. آموزش مهارت‌های روان‌شناختی به‌عنوان بخشی از تدریس تربیت‌بدنی، ایجاد علاقه و انگیزه در دانش‌آموزان، انجام اصولی و ایمن فعالیت‌های ورزشی و ایجاد زمینه مشارکت بیشتر دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی نیز مدنظر قرار گیرد. از طرف دیگر، از آنجاکه یکی از دلایل اصلی بازدارنده از شرکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی، مشکلات مالی و اقتصادی است، برخی معافیت‌های مالی، تخفیف شهریه‌ها یا کمک‌هزینه خرید وسایل و تجهیزات ورزشی برای خانواده‌های کم‌درآمد می‌تواند زمینه مشارکت بیشتر دانش‌آموزان را فراهم کند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، با بهره‌گیری از الگوی ارائه‌شده در این پژوهش، پرسشنامه‌ای تدوین شود و به بررسی کمی زمینه‌های خانوادگی مؤثر بر انتخاب رشته ورزشی دانش‌آموزان مقطع دبستان پرداخته شود و مقایسه نتایج آن با نتایج پژوهش حاضر صورت گیرد.

پیام مقاله

پیام اصلی این پژوهش برای ذی‌نفعان آن است که زمینه خانوادگی نقشی تعیین‌کننده و چندوجهی در شکل‌گیری مشارکت و تخصص‌گرایی ورزشی کودکان دارد. شناسایی مؤثر استعدادهای و توسعه پایدار ورزش، مستلزم همکاری یکپارچه میان

خانواده‌ها، مدارس و سیاست‌گذاران و بهره‌گیری از چارچوب‌های مبتنی بر شواهد علمی است. از طریق هم‌راستا کردن تلاش‌های آموزشی، خانوادگی و نهادی می‌توان محیط‌هایی حمایتی ایجاد کرد که انگیزش، دسترسی و تداوم در ورزش دانش‌آموزی را تقویت کند. درنهایت، این مطالعه تأکید می‌کند که توانمندسازی خانواده‌ها و بهبود هماهنگی نظام‌مند، از راهبردهای اساسی برای توسعه برنامه‌های ورزشی پایدار، فراگیر و موفق در مدارس ایران است.

ملاحظات اخلاقی

در تمامی مراحل پژوهش، اصول اخلاقی رعایت شد؛ ازجمله کسب رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان، حفظ محرمانه بودن داده‌ها و استفاده از اطلاعات جمع‌آوری‌شده صرفاً برای اهداف پژوهشی.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان، به یک میزان در طراحی، گردآوری داده‌ها، تحلیل و نگارش مقاله مشارکت داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان صمیمانه از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش آن‌ها را یاری و حمایت کردند، قدردانی می‌نمایند.

منابع

1. Abdolahi, M. H., Abolhoseini, A., Gholami Torkseloye, S., & Anami Araghi, S. (2024). Identifying factors affecting the development of talent in children's sports with the approach of educational sports in Iran. *New Approaches in Sports Mmanagement*, 12(44), 18-33. <https://doi.org/10.22034/ntsmj.2024.2030025.1018> [In Persian].
2. Ashuri, P., Shafiee, S., & Brakhas, H. (2023). Designing a model of influencing factors on the development of performing sports in Guilan province. *Quarterly Journal of Sport Development and Management*, 13(3), 26-50. <https://doi.org/10.22124/jsmd.2023.24746.2812> [In Persian].
3. Bell, S. L., Westley, M., Lovell, R., & Wheeler, B. W. (2018). Everyday green space and experienced well-being: The significance of wildlife encounters. *Landscape Research*, 43(1), 8-19. <https://doi.org/10.1080/01426397.2016.1267721>
4. Chen, S. B., & Yu, B. (2020). The influence of the characteristics of information providers on children's selective trust. *Journal of Educational Academic Monthly*, 58-64. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1539242>
5. Corbin, J., & Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage publications.
6. Danaeifard, H., & Emami, S. (2007). Qualitative research strategies: A reflection on data-based theorizing. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69-97. <https://doi.org/10.30497/SMT.2007.104> [In Persian].
7. Dehghan, H., & Morovat, B. (2019). Investigating the family background affecting the choice of field in high school students. *Sociology of Education*, 5(2), 156-169. [In Persian].
8. Dong, Y. H., Yang, Z. G., et al. (2018). The influence of family supportive environment for physical exercise on the physical quality of primary and middle school students. *Chinese school health* 39, 1297-1300. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.697358>
9. Dorsch, T. E., Wright, E., Eckardt, V. C., Elliott, S., Thrower, S. N., & Knight, C. J. (2021). A history of parent involvement in organized youth sport: A scoping review. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 10(4), 536. <https://doi.org/10.1037/spy0000266>

10. Fu, M., & Li, B. (2004). The effects of parental support and peer friendship quality on adolescent sports motivation and engagement. *Journal of Beijing Sport University*, 1007-3612. <https://doi.org/10.6007/IJARBSS/v14-i10/23396>
11. Georgieva, D. (2020). Effects of hippotherapy on motor aspects in children with autism spectrum disorders. *Research in Kinesiology*, 48(1-2), 17-19. <https://doi.org/10.46705/RIK201-20017g>
12. Ghanbari Firouzabadi, A., Amani, A., Reihani, M., & Sardroodan, M. (2020). designing a strategic model for student sport development. *Research on Educational Sport*, 8(20), 179-204. <https://doi.org/10.22089/res.2020.7838.1732> [In Persian].
13. Goharrostami, H., & Vaghar, M. S. (2022). Designing a talent management model for sports of Iran. *Sport Management Journal*, 14(4), 39-21. <https://doi.org/10.22059/jsm.2021.303442.2493> [In Persian].
14. Kashkar, S., & Soleymani, M. (2012). The role of privatization on recreational sport development in expert's opinion. *Applied Research of Sport Management*, 1(2), 99-104. [In Persian].
15. Lerner, R. M., & Steinberg, L. (Eds.). (2009). *Handbook of adolescent psychology* (2nd ed.). John Wiley & Sons, Inc.. <https://doi.org/10.1002/9780471726746>
16. Lian, Y., Peijie, C., Kun, W., Tingran, Z., Hengxu, L., Jinxin, Y., & Jiong, L. (2021). The influence of family sports attitude on children's sports participation, screen time, and body mass index. *Frontiers in Psychology*, 12, 697358.
17. Liu, Y., & Chen, S. (2021). Background, application and future development of chinese assessment and evaluation of physical literacy for children and adolescents [J]. *Journal of Shanghai University of Sport*, 2021, 45(3), 19-26. <https://doi.org/10.16099/j.sus.2021.03.003>
18. McPhail, A., & Kirk, D. (2006). Young people's socialization into sport: Experiencing the specializing phase. *Leisure Studies*, 25(1), 57-74. <https://doi.org/10.1080/02614360500116290>
19. Mokari Saei, S., Hosseini, F. S., & Ahmadi, M. (2021). Effect of practicing under high psychological pressure on the performance and learning of the basketball jump shot: A test on the practice specificity hypothesis. *Sport Psychology Studies*, 10(35), 37-50. <https://doi.org/10.22089/spsvj.2019.7694.1834> [In Persian].
20. Mottaghi Shahri, M. H., Ghafouri, F., Honari, H., & Shahlaei, J. (2019). Designing the mental health pattern of athletes participating in educational sport. *Research on Educational Sport*, 7(16), 17-38. <https://doi.org/10.22089/res.2018.5430.1417> [In Persian].
21. Naseri Palangerd, V., Bahrami, S., Zardoshtian, S., & Yoosefy, B. (2021). Designing a family-school support model in developing sports talents: A grounded theory study. *JHPM*, 10(1), 74-90. [In Persian].
22. Pankhurst, A., Collins, D., & Macnamara, A. (2013). Talent development: Linking the stakeholders to the process. *Journal of sports sciences*, 31(4), 370-380. <https://doi.org/10.1080/02640414.2012.733821>
23. Ratten, V., & Jones, P. (2018). Future research directions for sport education: Toward an entrepreneurial learning approach. *Education+ Training*, 60(5), 490-499. <https://doi.org/10.1108/ET-02-2018-0028>
24. Smollett, T. (2012). *The adventures of roderick random*. University of Georgia Press.
25. Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
26. Strandbu, Å., Bakken, A., & Stefansen, K. (2020). The continued importance of family sport culture for sport participation during the teenage years. *Sport, Education and Society*, 25(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1676221>
27. Timperio, A., Crawford, D., Ball, K., & Salmon, J. (2017). Typologies of neighbourhood environments and children's physical activity, sedentary time and television viewing. *Health & place*, 43, 121-127. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2016.10.004>
28. Wheeler, W. C. (2012). *Systematics: A course of lectures*. John Wiley & Sons.